

Dorpsrel

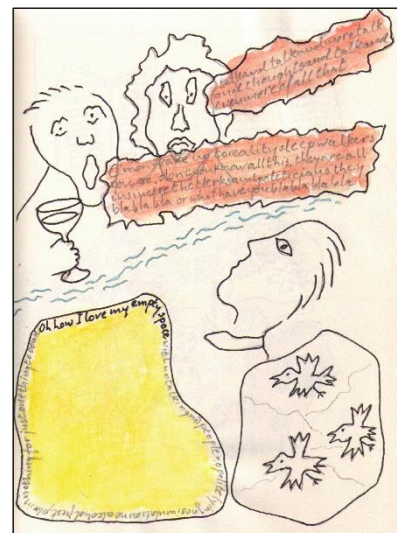
Beelden van een uit de hand gelopen dorpsvergadering in Engeland op het nieuws. Je ziet verschillende raadsleden die via Zoom de voorzitter uitlachen en haar op hoge toon het recht ontzeggen een deelnemer te verwijderen die zich niet gedraagt. Wat ze vervolgens toch doet. 'Als dit het internet over gaat, breekt de pleuris uit,' verzucht een van de raadsleden, het zal leiden tot 'a war of words'. Dorpsrel leidt tot hilariteit op sociale media, kopt de NOS.

Het is inderdaad gemakkelijk om te zien, zo'n oorlog van bejaarde betweters. Tegelijk geeft het ook een goed beeld van het wijdverspreide democratisch onvermogen. Je zult ze de kost moeten geven, degenen die niet in staat of van zins zijn op een ordentelijke manier met elkaar te spreken. Een gesprek voeren over kwesties waar belangen op het spel staan, is een kunst die velen niet beheersen.

Tot de 18^e eeuw vormde die kunst juist de hoofdmoot van het onderwijs. Iedereen die ging studeren moest zich eerst bekwamen in de 'vrije kunsten', de artes liberales. Die bestonden uit drie taalvakken (retorica, dialectica, grammatica) en vier rekenvakken (aritmetica, geometrica, astronomia en musica). Die laatste werden na de wetenschappelijke revolutie in rap tempo vervangen door moderne vakinhouden. De eerste drie zijn ook in onze tijd nog actueel, een betoog houden, vragen kunnen stellen, en dingen zo opschrijven dat ze impact hebben.

Cicero, zelf een groot retoricus, vond die vakken van groot belang omdat ze je tot een weldenkend, welsprekend en wellevend mens maakten. Dat is precies waar het in die dorpsrel aan ontbreekt. De Duitse filosoof Von Humboldt noemde het Bildung, de vorming tot een zelfstandige, vrije en morele persoonlijkheid met gevoel voor geschiedenis en cultuur. Hij beschouwde deze algemene vorming als noodzakelijk tegenwicht tegenover Ausbildung of beroepsvorming.

Als je vorming niet in het klein kunt laten zien, kun je het ook niet in het groot. Als je niet op het niveau van een dorpsraad een gesprek kunt voeren dat weldenkend, welsprekend en wellevend is, zal het in groter bestuurlijk verband ook niet lukken. We



hebben daar de afgelopen jaren verschillende politieke en zelfs presidentiële staaltjes van gezien. Dat is misschien wel de grootste erfenis van Trump, de normalisering van onwillevend gedrag. Toch is het leren voeren van wellevende gesprekken nergens een vak, laat staan het voeren van een vraaggesprek. Studenten moeten een presentatie kunnen geven, een scriptie schrijven, een enkele keer een debat voeren. Maar een gesprek voeren, met mensen die anders denken dan jij, waarin gezamenlijk wordt gezocht naar de beste visie, dat is nergens opgenomen in het onderwijsprogramma. Alsof dat je wel komt aanwaaien. Alsof het vanzelf gaat. Mooi niet. Het enige waar we vanzelf goed in zijn is een 'war of words'.